

Přístup ČNB k nastavování ukazatelů LTV, DTI a DSTI

Jan Frait
viceguvernér

Prezentace pro seminář
„Jak úvěrové ukazatele ovlivňují realitní a hypoteční trh“

27. dubna 2023

- ČNB používá nástroje k omezení **systemových rizik** spojených s poskytováním hypotečních úvěrů od roku 2015.
 - Snadná dostupnost hypotečních úvěrů vedla opakovaně k **roztáčení spirály mezi cenami nemovitostí a úvěry na jejich pořízení**, která je zdrojem úvěrových a makroekonomických rizik.
- Podmínky pro poskytování hypotečních úvěrů zpočátku byly (a některé nadále jsou) stanovovány prostřednictvím **Doporučení** (úřední sdělení ČNB).
- Od prosince 2021 (s účinností od dubna 2022) jsou **horní hranice ukazatelů LTV, DTI a DSTI** stanovovány závazným způsobem (opatření obecné povahy) na základě zákona o ČNB.

Vývoj nastavení doporučených limitů úvěrových ukazatelů

- Doporučené limity ukazatele **LTV** platily od roku 2016, u ukazatelů **DTI a DSTI** od roku 2018.
 - Po nástupu pandemie bylo nastavení ukazatelů výrazně zmírněno.
- Kromě tří úvěrových ukazatelů upravuje ČNB prostřednictvím **Doporučení** také maximální délky splatnosti úvěrů, časový průběh splácení, souběžné poskytování hypotečních úvěrů a nezajištěných úvěrů, testování odolnosti žadatelů o úvěr vůči nárůstu úrokových sazeb, úpravy některých podmínek při refinancování apod.

	Limit				
	2016	2017	2018 - 2019	2020	2021
LTV	85%	80%	80%	90%	90%
DTI	-	-	9	-	-
DSTI	-	-	45%	50%	-

Aktuální nastavení limitů ukazatelů hypotečních úvěrů

- **Nastavení limitů úvěrových ukazatelů** platné od 1. dubna 2022.

DTI

Celkový dluh žadatele vyjádřený v násobcích jeho čistého ročního příjmu.

8,5

9,5

DSTI

Poměr mezi celkovou výší měsíčních splátek dluhu žadatele o úvěr a jeho čistým měsíčním příjmem.

45 %

50 %

LTV

Poměr úvěru a hodnoty zastavené nemovitosti.

80 %

90 %

Pro žadatele mladší 36 let,
pokud bude úvěr sloužit
k nákupu vlastního bydlení.

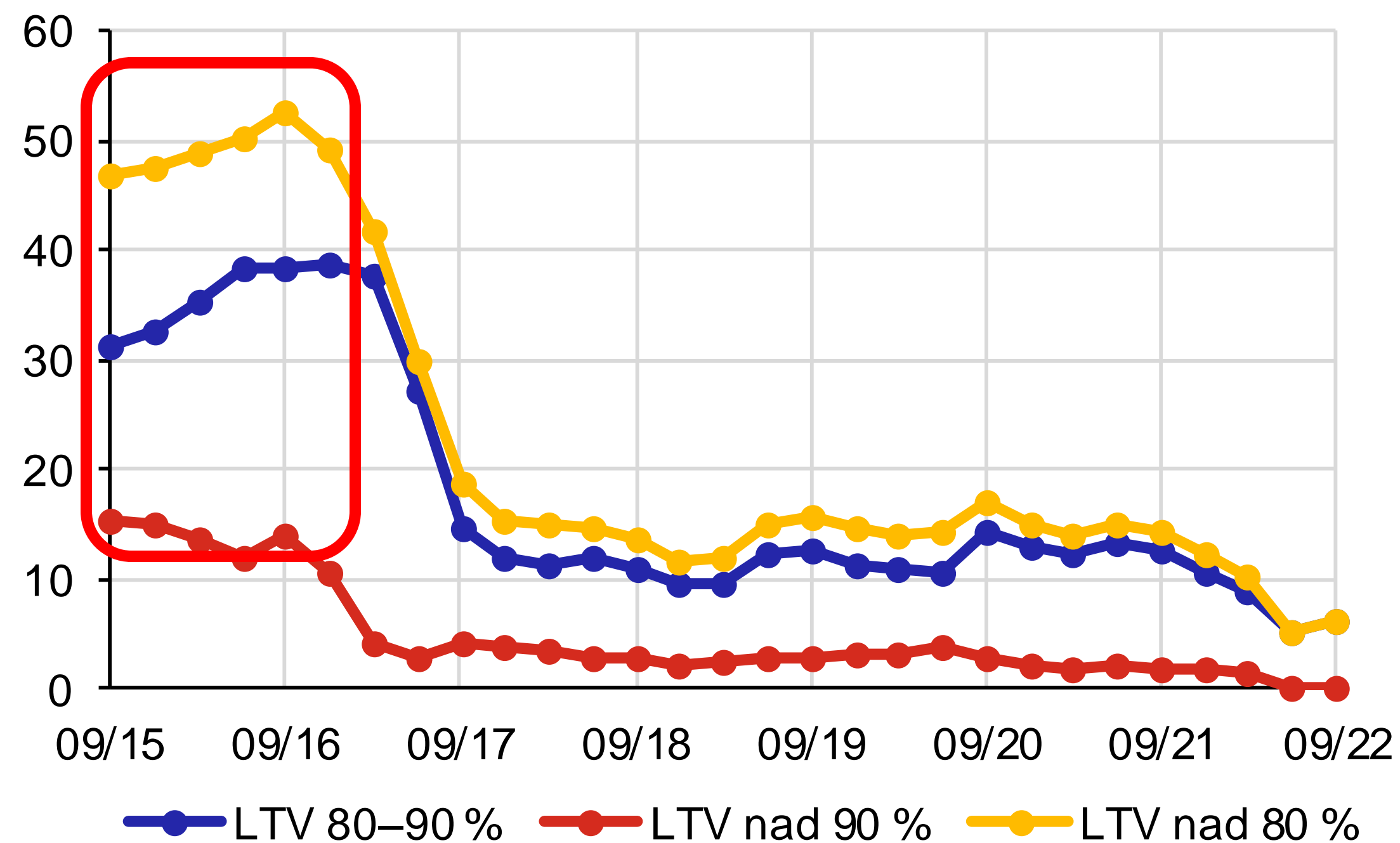
Poskytovatelé budou moci v běžném kalendářním čtvrtletí uplatňovat výjimku z plnění limitů do 5 % celkového objemu úvěrů, které byly poskytnuty v předcházejícím kalendářním čtvrtletí.

Vývoj úvěrů podle ukazatele LTV

- **Ukazatel LTV** byl zaveden s cílem snížit podíl úvěrů s velmi nízkým podílem vlastních zdrojů.

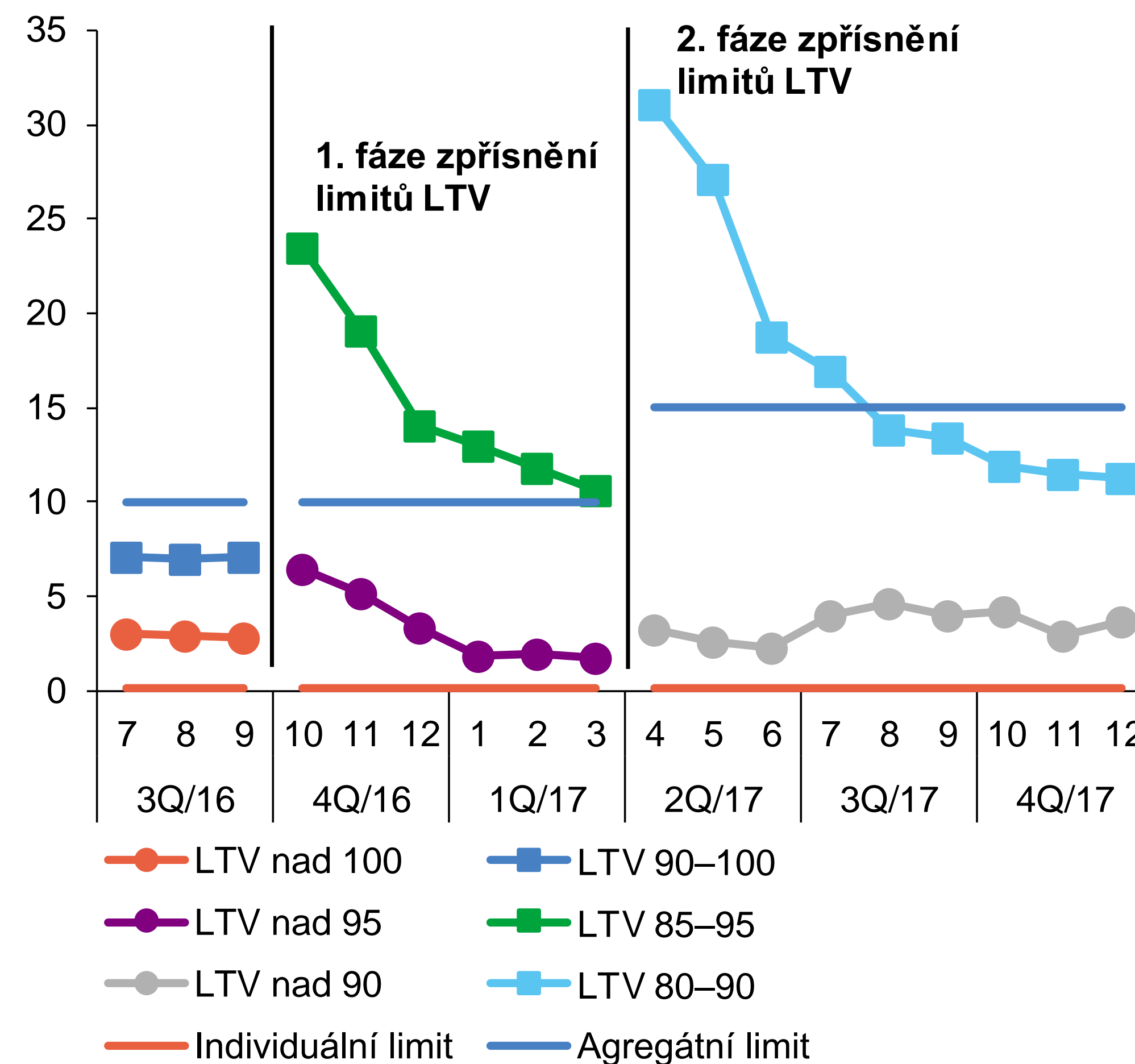
Úvěry s LTV ve vybraných pásmech

(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v daném čtvrtletí v %)

Plnění doporučených limitů LTV v letech 2016-2017

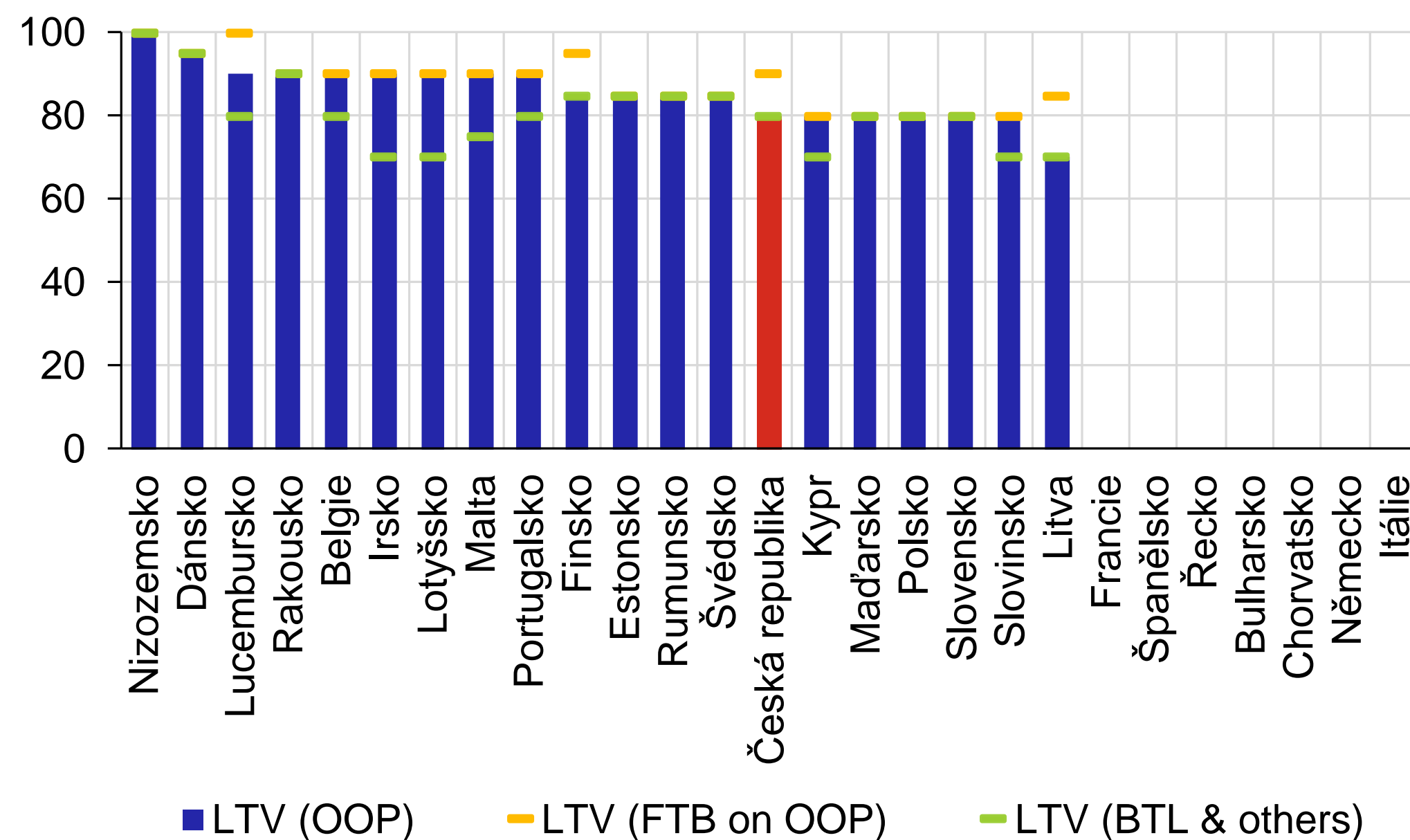
(LTV v %, osa y: podíl úvěrů v %)

Aktuální nastavení ukazatele LTV v EU

Země EU podle limitu LTV

(v %)

Zdroj: ESRB, Národní banky jednotlivých zemí

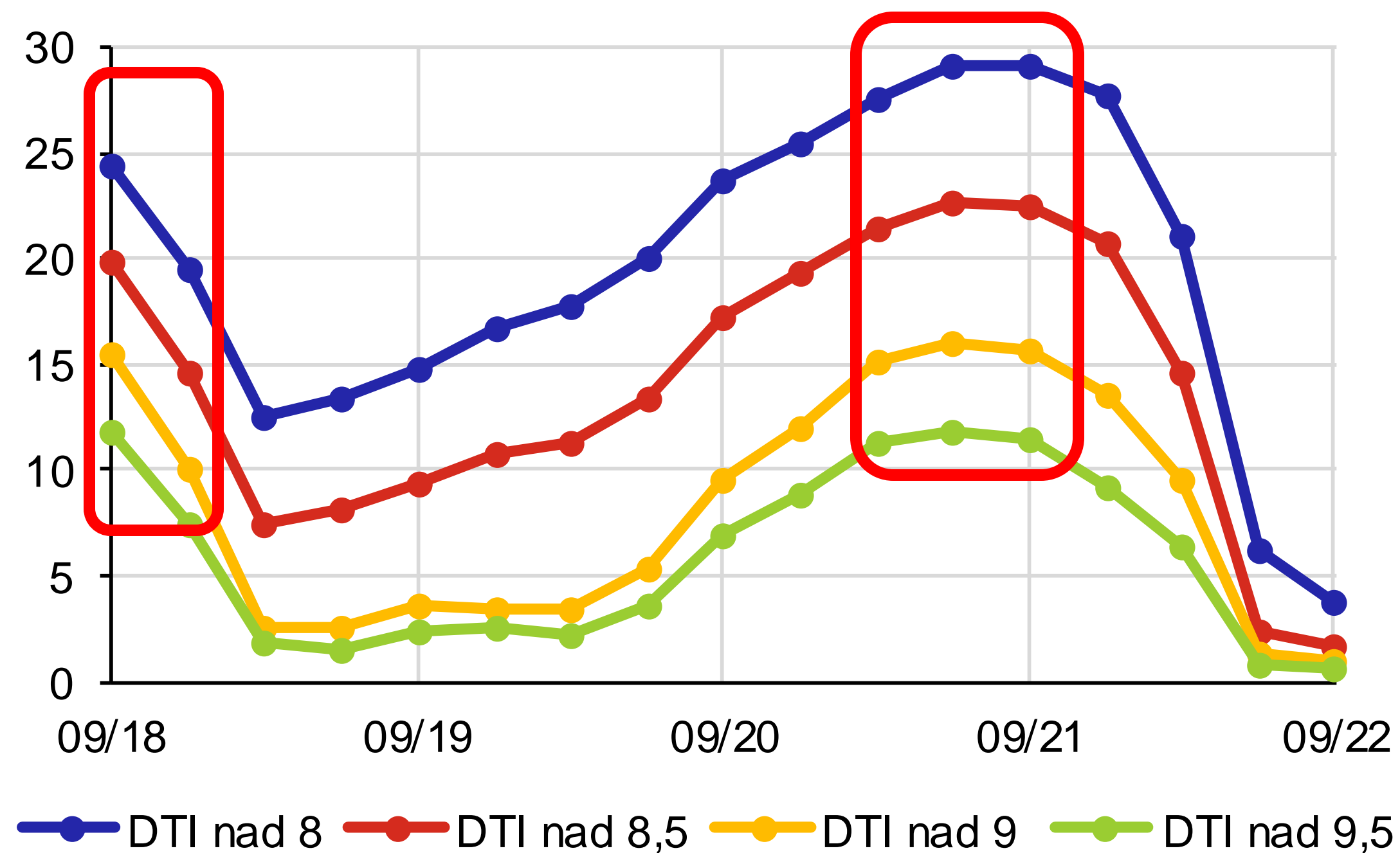
Poznámka: Červený sloupec označuje Českou republiku. OOP = owner-occupied purposes, FTB = first-time borrower, BTL = buy-to-let. U ČR je věková výjimka řazena pod kategorii FTB.

Vývoj úvěrů podle ukazatelů DTI a DSTI

- **Ukazatele DTI a DSTI** byly zavedeny v roce 2018 a znovuobnoveny v roce 2022 v reakci na výrazně zvýšené podíly úvěrů s vysoce rizikovými charakteristikami.

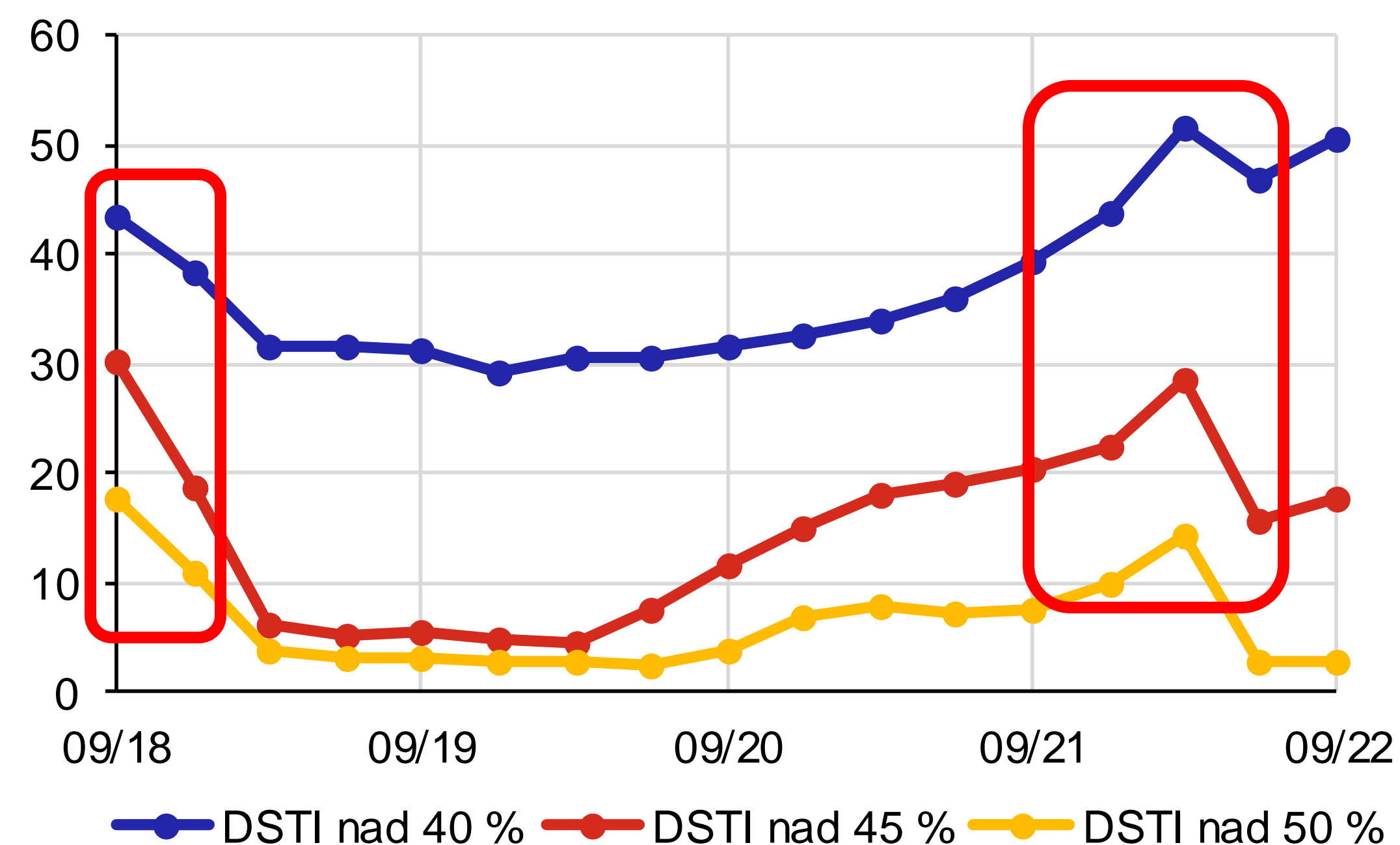
Úvěry s DTI ve vybraných pásmech

(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v daném čtvrtletí v %)

Úvěry s DSTI ve vybraných pásmech

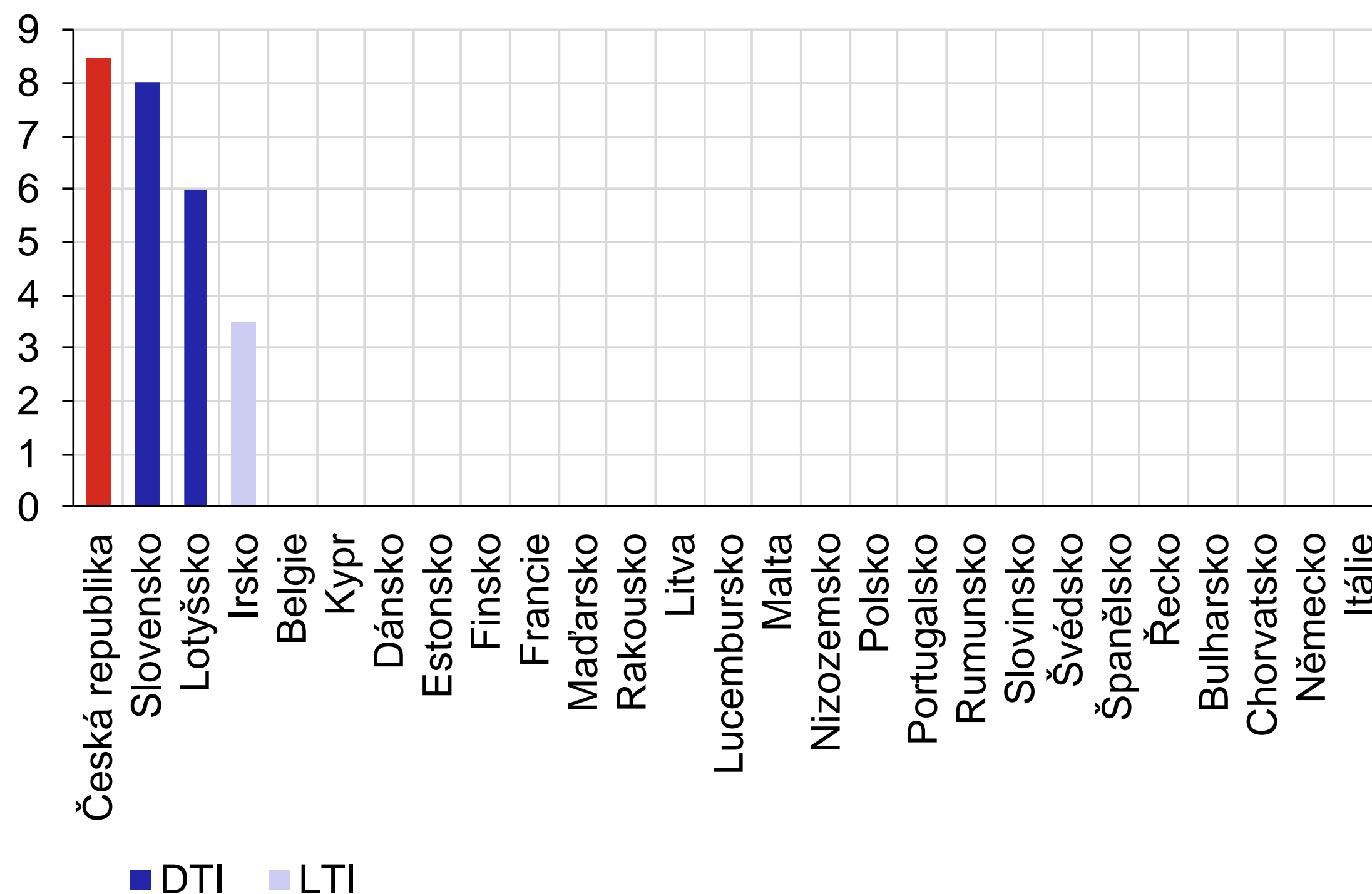
(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v daném čtvrtletí v %)

Aktuální nastavení ukazatelů DTI a DSTI v EU

Země EU podle limitu DTI/LTI

(DTI v čistých ročních příjmech a LTI v hrubých ročních příjmech)

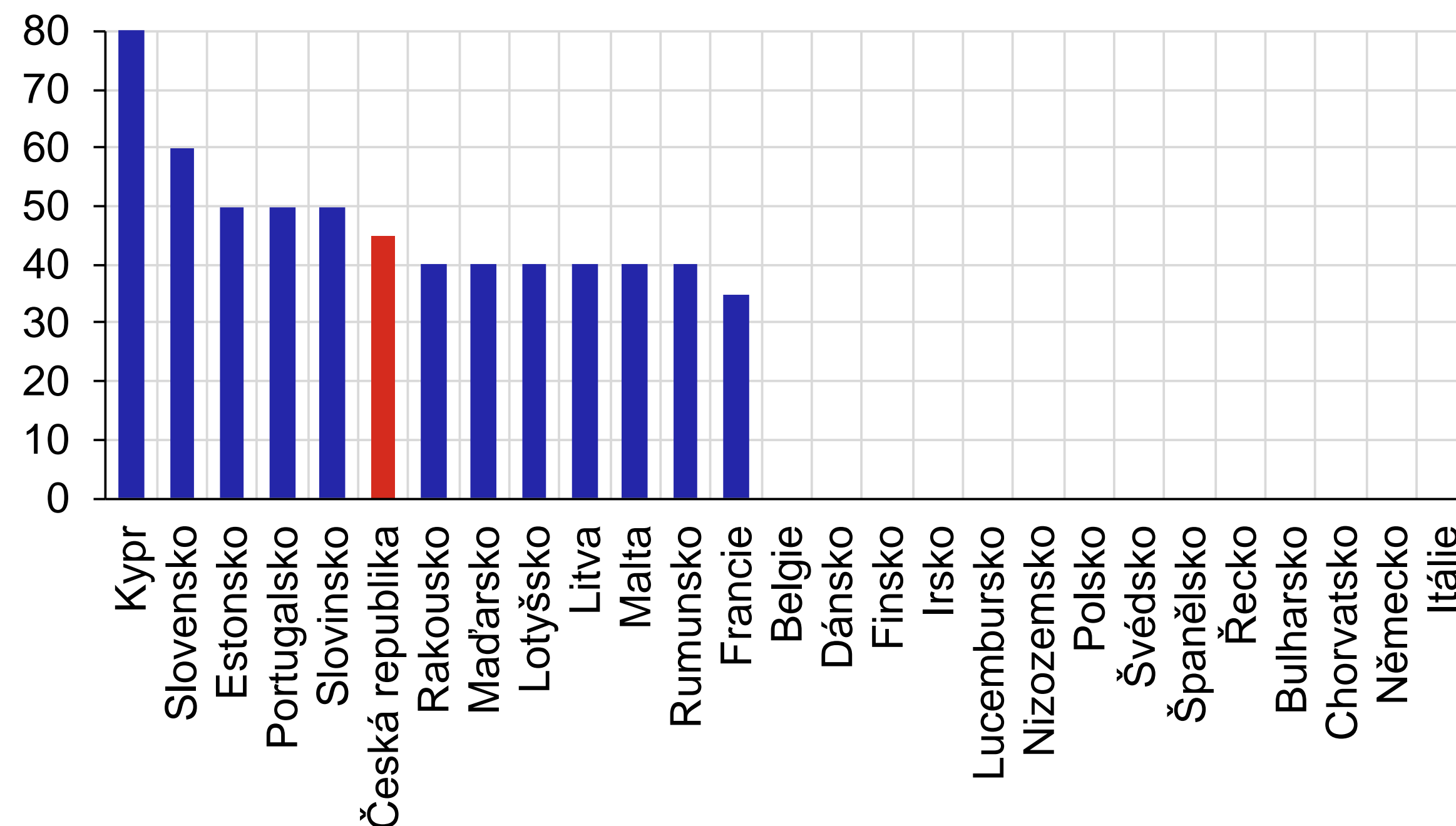

Zdroj: ESRB, Národní banky jednotlivých zemí

Poznámka: Červený sloupec označuje Českou republiku.

Země EU podle limitu DSTI

(v %)

Zdroj: ESRB, Národní banky jednotlivých zemí

Poznámka: Červený sloupec označuje Českou republiku.

Obtížná porovnatelnost nastavení ukazatelů v zemích EU

- Konstrukce limitů ukazatelů se mezi zeměmi liší.

Země	DTI	Dluh	Příjmy
Česká republika	8.5/9.5	celkový dluh	čistý roční příjem
Slovensko	8	celkový dluh	čistý roční příjem
Lotyšsko	6	celkový dluh	čistý roční příjem
Země	LTI	Úvěr	Příjmy
Irsko	4(FTB)/3.5 (SSB)	výše úvěru	hrubý roční příjem
Země	DSTI	Splátka	Příjmy
Kypr	80/65	splátka	čistý disponibilní příjem (příjmy po odečtení výdajů vč. nákladů na bydlení aj.)
Slovensko	60	splátka+úrokový šok (2 p.b. ale max 6 %)	čistý příjem po odečtení životního minima dlužníka, manžela /-ky a dětí
Slovinsko	50/67	splátka	čistý měsíční příjem
Estonsko	50	splátka+úrokový šok u var. sazeb (vyšší z +2 p.b. nebo 6 %)	čistý měsíční příjem
Portugalsko	50	splátka+úrokový šok (+ 3 p.b.)	čistý měsíční příjem (zohlednění poklesu příjmu v důchodovém věku (70+))
Česká republika	45/50	splátka	čistý měsíční příjem
Rumunsko	45(FTB) / 40 / 20(EUR)	splátka	čistý měsíční příjem
Lotyšsko	40	splátka	čistý měsíční příjem
Litva	40	splátka	čistý měsíční příjem
Malta	40	splátka+úrokový šok (1,5 p.b.)	hrubý měsíční příjem
Rakousko	40	splátka	čistý měsíční příjem
Maďarsko	25/35/50 nebo 30/40/60	splátka	čistý měsíční příjem
Francie	35	splátka	čistý měsíční příjem

Poznámka: V definicích existují mezi zeměmi další rozdíly a výjimky nad rámec uvedených.

- Horní hranice ukazatelů LTV, DSTI a DTI u hypotečních úvěrů jsou důležitým **nástrojem pro zajištění stability domácího bankovního sektoru.**
 - Navzdory řadě katastrofických předpovědí ohledně nedostupnosti hypotečních úvěrů souvisejících s nastavováním úvěrových ukazatelů prošel hypoteční trh dynamickým (místy až bouřlivým) rozvojem a ceny bydlení výrazně vzrostly.
 - Snazší dostupnost hypotečních úvěrů zpravidla nevedla ke zlepšení dostupnosti vlastnického bydlení, obzvláště ve smyslu příjmové dostupnosti.
- Nárůst úrokových sazeb z hypotečních úvěrů v posledních dvou letech vedl k autonomnímu **zpřísnění úvěrových podmínek** zejména z hlediska ukazatele DSTI.
 - Výchozí nastavení limitů ukazatelů z prosince 2021 není v mezinárodním srovnání nijak přísné.
 - Diskuse ohledně možné úpravy nastavení úvěrových ukazatelů v prostředí zvýšených úrokových sazeb je relevantní.
 - Bankovní rada se jí bude podrobně věnovat na jednání o otázkách finanční stability dne 1. června 2023.

Děkuji za pozornost

